

Náspy jsou hrázemi rybníků, které lidé v okolí Proskovic před stovkami let budovali. Dnes už tady rybníky nefungují, jsou bez vody a změnil se v louky.

Po jedné ze starých hrází nedaleko řeky cválají dvě ženy na koních. Kromě běžkařů vyhledávají Poodří také lidé z jízďárny v nedaleké Staré Bělé. Jezdkyně jsou zachumláné do prošívaných bund a zvířatům se z nozder valí pára. V patnáctistupňovém mrazu musí být v sedle pěkná zima. Dvojice míří k Odře, ale dobrých deset metrů od břehu stáčí koně stranou. Není divu. Jsme na protilehlé straně meandru a řeka se tu ostře zařezává do krajiny. Kolmým srázem padá louka do ledové vody, kde temná hladina Odry ukusuje břeh a vymílá nebezpečné převisy, teď navíc zafoukané sněhem.

Kdo se však do Poodří vypraví v mrazivém počasí zimních měsíců, má naději, že se dostane i do míst, která jsou jindy přístupná jen stěží. Slepá ramena skrytá v lužních lesích jsou zamrzlá a ztuhly také mokřiny a tůně jindy plné bahna a vody. Pohyblivé nánosy pisku v zákrutech řeky jsou tvrdé jako dlažba ve městě a můžete se po nich procházet bez obav, že se náhle zaboříte až po pás. V létě tu bzučí a bodají tisíce komárů, v zimě je ale klid a do nosu štípe jenom mráz.

Jedním z takových míst je soutok Odry s říčkou Ondřejnicí.

FOTO: TOMÁŠ NETOČNÝ

ci. Abychom se tam dostali, kráčíme proti proudu po levém břehu Odry. Tam, kde zákruty řeky zpomalují tok, narůstá na hladině vrstva ledu a místy sahá až doprstřed koryta. Vodou plují chuchvalce husté ledové kaše, řeka tuhne za pohybu. Chuchvalce se otírají o břehy a tiše šustí. Někde se v meandrech zachytí, ztvrdnou a ledový krunýř zase o něco více pokryje hladinu.

Míříme na jih a z oparu v dálce vylézají hřebeny Beskyd. Krajina je tu bez jediného sloupu vysokého napětí, zato se na loukách tyčí mohutné osamělé duby. Rázem je tu obraz z knížek jiného spisovatele. Jako by právě tudy vedl Eduard Štorch promrzlou a vyhladovělou tlupu pravěkých lovců. Jako by tudy táhla k Moravské bráně mezi Beskydy a Jeseníky stáda mamutů a zubrů. V pra-

věku ovšem protékala Odra souvislým pásmem lužních lesů. Až mnohem později začali lidé lesy kácet a zakládat rybníky, louky a pastviny.

V Beskydech na obzoru pramení jeden z hlavních přítoků Odry pod Ostravou – Ondřejnice. Soutok je místem v neustálém pohybu. Vysoké nánosy šterku se tu přelévají z místa na místo, písčnatá pláž je jednou široká několik metrů, jindy z ní zůstane jen úzká kosa lemuující lužní les. Také teď připravila voda, mráz a sypké šterky na soutoku nezvyklý úkaz. Nedávná prudká obleva zvedla hladinu a řeka zalila travnatou písčinu. Než však voda stačila klesnout, přišel mráz a záplava na povrchu zmrzla. Když se pak řeka vrátila do svého koryta, zůstala na písčité ledové krustě. Volavku popelavou, která se snaží chytit v řece rybu, slupka unese, člověk se však do ní s racheťtem zaboří, jako by rozšlápl obrovskou skleněnou baňku.

Zatímco Ondřejnice je už celá zamrzlá, mohutnější Odra ještě odolává. Za strmým břehem na protější straně leží lužní les Polanecká niva. Až roztaje sníh i led a korytem Odry se v březnu povolí kalné proudy z jarního tání, zakryje nivu nová bílá vrstva. Vykvetou tu milióny sněženek a vytvoří souvislý koberec.

TOMÁŠ NETOČNÝ

POODŘÍ

CHRÁNĚNÁ KRAJINNÁ OBLAST

● Poodří patří mezi nejmladší chráněná území v České republice. Ministerstvo životního prostředí ho vyhlásilo v květnu 1991. Nalézá se v Moravskoslezském kraji a zasahuje do bývalých okresů Frýdek-Místek, Nový Jičín a Ostrava. Území Chráněné krajinné oblasti Poodří vymezily úřady v severovýchodní části Moravské brány mezi obcemi Mankovice a Vražným nedaleko Oder a jižním okrajem Ostravy. Plocha přesahuje 80 kilometrů čtverečních.

● Chráněná krajinná oblast Poodří je součástí mezinárodně chráněných ekosystémů. Vesnice v Poodří jsou v krajině rozmístěny tak, aby jim řeka neublížila. V nejnižším pásu kolem břehů se nejdříve táhnou louky nebo lužní lesy, teprve v dalším, už výše položeném pruhu začínají pole. Až potom přicházejí zahrady a za nimi domy. Když při povodních vystoupí Odra z koryta, vesnice v jejím okolí zůstanou v suchu. To je v naší zemi už zcela výjimečný typ krajiny.

● Zvláštní druh krajiny je k vidění v místech, kde Odra přitéká do Ostravy. Přímo na území města leží vzácné lužní lesy a některé z nich prohlásily úřady za přírodní rezervace – Polanecký les, Polanecká niva. K Odře a k jejím slepým ramenům a tůňm tam přicházejí z města rybáři, kteří ještě hodinu předtím pracovali ve Vítkovicích či v Nové huti. Málokterý z nich tuší, že v podobných místech by si nikde jinde v Česku ryby nezachytil.

● Po povodních v roce 1997 vodoohospodáři spočítali, že louky a lužní lesy v Poodří zadržely asi osmdesát miliónů kubíků vody. To je stejné množství, jaké pojala tehdy právě dokončená a před povodněmi prázdná přehrada Slezská Harta u Bruntálu, která je jednou z největších vodních nádrží v zemi. Kdyby tomu tak nebylo, skončila by velká část Ostravy pod vodou a následky povodně století by byly několikanásobně větší.

rybníční soustavy a louky. Výměra činí 122 ha a území se nalézá v katastru Polanky nad Odrou, která je součástí Ostravy.

Přírodní rezervace Kotvice

V katastru obce Nová Horka v okrese Nový Jičín. Území o výměře 105 ha zahrnuje rybníky Nový a Kotvice, bývalou oboru zámku v Nové Horce a lesní porosty na terasovém svahu s množstvím drobných pramenišť. Jedná se o významnou ornitologickou a botanickou lokalitu. Územím prochází naučná stezka.

kou a botanickou lokalitu. Územím prochází naučná stezka.

Přírodní rezervace Koryta

Lužní porost s prameništěm mokřadem u paty terasy Odry v katastru Bartošovic na Moravě s výskytem několika ohrožených druhů rostlin a bezobratlých živočichů.

Přírodní památka Pusté nivy

Malý lesík v nivě Odry pod soutokem Odry s Jičínkou charakteristický mohutnými několikakmenovými

FOTO: CHKO POODŘÍ

„trsy“ lípy srdčité, které se dnes vyskytují jen ojediněle. Rovněž výskyt několika ohrožených druhů rostlin.

Přírodní památka Meandry Staré Odry

Zbytek bývalého, dnes již téměř zamezneného meandrujícího koryta Odry v říční nivě s periodickými tůňmi a pestrou dřevinou skladbou břehových porostů odpovídající místním stanovištním podmínkám.